

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus XLIV. De Restitutione famæ & honoris.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

substracta compensare, aliam medietatem una cum alimentis post triennium causatis tenentur adulteri; quia certum est unum ex iis esse Patrem, & est æquale dubium de singulis; ergo etiam singuli in defectu aliorum tenentur restituere; *nec obstat*, quod aliàs in dubio, an quis damni causa sit, ad nihil teneatur: nam hic singuli sunt causa istius incertitudinis, quæ impedit, quo minùs restitutio ab uno determinato exigi possit, & singuli volendo copulam in totum damnum consenserunt. *Rebel. l. 3. q. 10. Dicast. n. 159. Croix n. 337. contra Gobat. c. 27. n. 48. Karachue & alios. Si dicar,* sola mater admittendo plures circa idem tempus est causa dubii, & causa quòd ab uno determinato Restitutio exigi non possit, & singuli de aliorum

concubitu fortè non sciverunt, ergo sola mater tenetur ad totum damnum. *R. N. aff.* singuli quantum est in se sunt causa totius damni, etiam si alter de altero non sciat, sicut si plures eodem tempore explodant in Petrum, vel ignem in ejus tectum injiciant, singuli sunt causa homicidii & incendii, etsi non constet ex cujus actione damnum secutum sit. *s.* Quid si adulteri prolem exponant ab aliis alendam? Id per se loquendo non licere, si tamen defectu medicorum vel metu infamix prolem alere non possint, licitè deponent ad domum communem orphanorum, quia illum in finem ejusmodi domus communiter fundantur, nisi aliunde constet fundatas esse pro certâ tantum natione vel civitate,

CASUS XLIV.

De Restitutione famæ & honoris.

Xarus, *super restitutione famæ anxius querit* 1. An fama restitui debeat? 2. An filius obligetur pro parente, an heredibus læsi? 3. Quid si graviter infamavit cum levi vel nullâ culpâ? 4. Quid si infamantia dixit de Petro, audientes autem intellexerint de Paulo? 5. An sufficiat infamatum laudare in alia materia? 6. An debeat dicere se esse mentium, an jurare, adhibere testes, an revocare cum periculo vitæ vel famæ? 7. An apud auditores

R. D. Jansen Pars. I.

mediatos? 8. Quid debeat pro honore læso. 9. Quid si ex detractioe damnæ realia sint secuta, aut etiam mors. 10. Quid si infamia sit oblivioni data, vel fama recuperata. 11. Quid si crimen ex post fiat publicum. 12. An fama compensari debeat per pecuniam. 13. Quid si læsus revocationem remitteret, si rogaretur. 14. Quid si reciprocè se infamarint. 15. An per modum defensionis liceat occultum alterius crimen manifestare. 16. An falsum affingere. Pro resolut.

Kk

QUÆR.

- QUÆR. I. An & qualiter restituenda sit fama vel honor. *Re.* Omnis qui per detractionem alterius famam, vel per calumniam alterius honorem injustè læsit, tenetur efficaciter restituere famam, honorem & omnia damna realia inde secuta; est Regula certa ab omnibus recepta: Ratio est, quia damnum famæ & honoris est reparabile; & quilibet jus habet in famam & honorem æquè ac in bona temporalia; ergo sicut hæc injustè læsa reparari debent, sic & fama honorque.
2. *Dicitur 1.* Omnis qui læsit; nam obligatio restituendi famam est personalis, nec transit ad hæredes nisi ex speciali pacto, ut si moriturus filio vel hæredi committat & hic suscipiat obligationem restituendi famam à defuncto læsam; similiter fama restituenda est soli læso, non autem hæredibus, nisi infamia defuncti in eos redundet, ut si dixeris defunctum genuisse hos filios ex adulterio, tunc & filiis fama restituenda est. *Dicitur 2.* Qui injustè læsit; nam si læsio famæ sit justæ, eò quòd crimen sit publicum, vel criminis occulti revelatio sit necessaria pro avertendo malo Reip. vel innocentis, nulla debetur restitutio. *V. Cas. 36. n. 5. & 15.* si læsio est injusta in materia levi, debetur restitutio sub levi, in materia gravi sub gravi. At quid, si graviter quidem læsisti famam, sed absque omni culpa, eò quòd crimen à te narratum bonâ fide credebas esse publicum, vel defectu deliberationis & advertentiæ cum culpa levi? *Re.* Si absque gra-
- vi incommodo famam restituere possis, ad hoc tenetis non tantum ex charitate, quod tibi est commune cum omnibus qui etiam nullam infamiæ causam dederunt & apud omnes est in confesso, sed etiam ex justitia, *Less. Laym. c. 7. n. 1. Tamb. l. 9. c. 3. §. 3. Lugo d. 15. à n. 3. Sporer. in dec. t. 5. c. 4. n. 86.* Ratio est, quia justitia non tantum obligat ad non ponendam causam proximo damnosam, sed etiam ad auferendam jam positam, hoc ipso enim quòd scias causam v. g. revelationem occulti criminis à te etiam inculpabiliter positam alteri inferre damnum, & non removeas cum faciliè possis, censeris damnum illud approbare & velle dantisque restituere, sicut si tuus bos te nesciente incipiat nocere frugibus proximi, si ex post id rescias & non abigas, damnum à tempore scientiæ causatum tibi fit voluntarium cum obligatione restituendi; item bonâ fide alicui posuisti ignem, ex quo postea advertis oriri incendium; loco medicinæ potrexisti venenum, si incendiarium vel mortem non impedias, cum faciliè potes, in conscientia es incendiarius & homicida. *Dices 1.* Talis diffamator non tenetur ex re accepta, cum ex fama aliena nihil possideat, neque ex delicto vel contractu, quia formalis culpa aut contractus non intercessit, ut supponitur, ergo. *2.* Si alterius ædes sine culpâ exulsi, ad nihil teneor; ergo à pari, si absque culpa destruxi alterius famam.

mam. 3. Si bos meus me ignorantē perdat alienas segetes, & ego superveniens eum non prohibeam, non teneor ad primum damnum me nesciente illatum, sed tantum ad illud, quod ex post infert me sciente; quod si me sciente novum damnum præter primum non inferat, ad nihil tenebor, quia primum damnum mihi non est imputabile; ergo à pari, si primò sine culpâ famam læsi, & post me advertente ex mea actione nova infamia non sequatur, ad nihil teneor; ecce sententiam verè probabilem & in praxi tutam, quam *Dicast. de Restit. d. 12. n. 162.* dicit probabilissimam; sed *q. ad 1.* obligationem oriri tum ex re quasi accepta; detractor enim famam alterius quasi detinet apud se, usque dum per revocationem quasi ex suo eam reddat; tum maximè ex injusta damnificatione, quæ quidem ab initio formaliter injusta non est, sed fit talis per voluntariam continuationem. *Ad 2.* Est disparitas, quod actio exustiva ædium nec ab initio nec ex post fiat voluntaria, ut supponitur. *Ad 3.* Iterum disp. est, quod mea detractio si non revocetur cum potest, pergat me sciente & volente causare totum & idem damnum in fama, quod antea causarat me ignorante, ergo totum illud damnum teneor reparare; e contra hos me præsentente non infert idem damnum quod antea intulerat, sed planè novum, ergo sufficiet restituere damnum novum, quod meus bos me sciente & non prohibente intulit.

Sed denique quid, si infamantia loquebaris de Petro, audientes autem intelligebant de Paulo, an teneris famam reparare Paulo ex justitia; nam quod tenearis ex charitate, si absque gravi incommodo possis, indubitatum est. Negat *Less.* quia obligatio restitutionis oritur ex sola formali injuriâ; Paulo autem non fecisti injuriam formalem, sicut si volens occidere equum Petri inimici tui, præter intentionem occidas equum Pauli amici: At melius affirmant *Molina & alii*; nam quamvis tua actio ab initio non fuerit causa formalis & voluntaria damni ut Paulo illati, quia tamen te sciente pergit nocere, si eam non removeas quando facilè potes, fiet tibi causa damni voluntaria & obnoxia restitutioni; sicut si volens incendere horreum Petri casu incendas horreum Pauli, si advertens errorem incendium cum potes non restinguas, totum damnum tibi fit imputabile cum obligatione satisfaciendi Paulo. *Dicitur 3.* Tenetur efficaciter restituere, ita ut infamatus bonum nomen suum in effectu recipiat, ideoque si aliquem sive vera & occulta, sive falsa narrando infamasti, non satisfacis eum in alio genere laudando v. g. dixisti Petrum esse homicidam, non est satis, si dicas eum esse castum, quia per famam castitatis, nequidem partialiter, tollitur infamia homicidii; sed debes dicta revocare, dicendo te injuriam fecisse, te malè fuisse informatum, te errasse errore scilicet pra-

6. Etico &c. Si vera dixisti, non potes dicere te esse mentitum, quia hoc ipsum esset mentiri, posses tamen & deberes, si aliter fidem obtinere non potes, uti restrictione mentali, dicendo ipsum tale crimen non admisisse, subintelligendo publicè, seu tali modo ut licitè potueris revelare, sicut ejusmodi restrictione uti potest & debet Confessarius interrogatus de crimine sibi dicto in confessione, ut fatentur omnes. Si falsum dixisti, teneris si opus est revocare, dicendo te esse mentitum, adhibendo juramentum & testes, etiam cum æquali tua infamiâ & periculo, v. g. aliam per calumniam accusasti, falsum testimonium scienter dixisti, ex quo alteri mors, jactura famæ & bonorum imminet, obligaris tuum dictum retractare cum periculo vitæ, famæ, & bonorum, ut habet *communis & certa*; quia in pari causa melior est conditio innocentis, & sicut iniquus occisor equi alieni tenetur restituere cum jactura equi proprii vel ejus pretii, sic & restituere famam cum simili jactura famæ propriæ; non tamen tenetur cum longè majore suo damno, quia tunc censetur moraliter impotens, neque tenetur per se ipsum, si revocatio utiliter fieri possit per Confessarium, vel per alium. Si detractor prævideat vel merito timeat, ne crimen à se dictum ab auditoribus ulterius propaleatur, obligatur etiam apud auditores mediatos revocare, quia est causa injusta detractionis per hos factæ; secus si dixerit
- viris prudentibus, à quibus ulteriorem propalationem non timebat: si non recogitasti, an auditores tui sint vel non sint taciturni, ut communiter contingit, probabiliter non teneris revocare apud mediatos, quia cum nemo præsumi debeat malus, ulterior criminis revelatio non tibi, utpote qui eam non prævidisti, sed auditorum malitiæ imputandum venit. *Dicitur 4. Debet restituere famam & honorem*, intellige per contumeliam læsum, de qua Vide *Cas. 36. num. 1.* Si contumelia non detineat detractionem v. g. privatim nemine audiente aliquem vocas stultum, spurium, adulterum, propriè non debetur restitutio, sed [nisi seipsum vindicando juri suo resignare] satisfactio, petendo veniam &c. ad quam tamen plerumque non tenentur superiores, parentes, Domini, *ne dum nimium servatur humilitas, regendi frangatur auctoritas*, uti ait *S. August. in sua regula*; tenebunt tamen satisfacere exhibendo extraordinaria honoris & benevolentia signa, v. g. amicè salutando, alloquendo, obsequia & beneficia præstando &c. *Dicitur 5. Et omnia damna temporalia*, intellige prævisa, ut si ob tuam detractionem quis officio, dignitate vel bonis suis privatus sit, hæc obligatio transit ad hæredes: si ex tua detractione de crimine occulto sed vero quis fuerit accusatus & condemnatus, ad nihil teneris, quia sententia est justa & fama reparari non potest, cum crimen per
- justam

justam sententiam sit factum publicum.

QUÆR. II. Quæ sint causæ à restitutione excusantes?

10. R. Sunt seqq. 1. *cessatio damni*, ut si nullum damnum factum est, eò quòd audientes dicenti non crediderint, vel infamia oblivioni sit tradita, aut fama aliunde v. g. purgatione canonicâ, probitate vitæ, proborum virorum testimonio vel autoritate iudicis jam sit recuperata; quo casu adhuc satisfieri debet pro damno temporali, si quod ex detractioe secutum est, & pro impensis quas infamatus facere debuit pro recuperanda fama. 2. Excusaris si crimen occultum à te revelatum sine tua culpa factum est publicum, si tua culpa publicatum est, teneris si potes revocare etiam publicè per scripturam, concionatores &c. *nec obstat*, quòd per publicationem veri criminis infamatus amisit jus ad famam, nam jus illud amisit per tuam injustitiam; ergo quantum est in te, teneris facere ut ipse jus & famam recuperet. 3. *excusat impotentia* physica vel moralis, ut si auditores tuos, coram quibus detraxisti, nec scripto nec verbo convenire possis, aut restituere nequeas sine longè majori tua infamia vel damno; quòd si fama nullatenus restitui possit, & infamatus nullum damnum in bonis fortunæ passus sit, non teneris ante sententiam iudicis damnum famæ compensare pecuniâ. *Nav. Lesh. Sporer. Lugo n. 23.* & plurimi apud *Croix l. 3. p. 2. n. 299.* quia justitia tantum
11. Excusaris si crimen occultum à te revelatum sine tua culpa factum est publicum, si tua culpa publicatum est, teneris si potes revocare etiam publicè per scripturam, concionatores &c. *nec obstat*, quòd per publicationem veri criminis infamatus amisit jus ad famam, nam jus illud amisit per tuam injustitiam; ergo quantum est in te, teneris facere ut ipse jus & famam recuperet. 3. *excusat impotentia* physica vel moralis, ut si auditores tuos, coram quibus detraxisti, nec scripto nec verbo convenire possis, aut restituere nequeas sine longè majori tua infamia vel damno; quòd si fama nullatenus restitui possit, & infamatus nullum damnum in bonis fortunæ passus sit, non teneris ante sententiam iudicis damnum famæ compensare pecuniâ. *Nav. Lesh. Sporer. Lugo n. 23.* & plurimi apud *Croix l. 3. p. 2. n. 299.* quia justitia tantum
12. Excusaris si crimen occultum à te revelatum sine tua culpa factum est publicum, si tua culpa publicatum est, teneris si potes revocare etiam publicè per scripturam, concionatores &c. *nec obstat*, quòd per publicationem veri criminis infamatus amisit jus ad famam, nam jus illud amisit per tuam injustitiam; ergo quantum est in te, teneris facere ut ipse jus & famam recuperet. 3. *excusat impotentia* physica vel moralis, ut si auditores tuos, coram quibus detraxisti, nec scripto nec verbo convenire possis, aut restituere nequeas sine longè majori tua infamia vel damno; quòd si fama nullatenus restitui possit, & infamatus nullum damnum in bonis fortunæ passus sit, non teneris ante sententiam iudicis damnum famæ compensare pecuniâ. *Nav. Lesh. Sporer. Lugo n. 23.* & plurimi apud *Croix l. 3. p. 2. n. 299.* quia justitia tantum

exigit, ut restituatur res ablata in se vel æquivalenti, seu quod rei secundum communem æstimationem æquivalet, ita ut inter se functionem & commutationem recipiant; sed pecunia nec in se, nec in æquivalenti est fama, nec per quantamcunque pecuniam recuperatur fama ablata, ergo. *Dices* 1. qui non potest restituere quod debet, tenetur restituere quantum potest. 2. Si fama eadem restitui non possit, est obligatio infamatum laudandi in alia materia vel etiam honorandi, ut habet communis, & tamen una fama, quâ v. g. diceris justus, nequidem partialiter est alia fama, quâ diceris castus; imò fama & honor genere differunt. R. *ad 1.* debet restituere quantum potest in rebus ejusdem ordinis & in communi æstimatione æquivalentibus C. *secus N. ad 2. N. C.* quamvis una fama non sit formaliter altera, est tamen in eodem genere honorum, & licet honor & fama in rigore physico differant genericè, sunt tamen ita affinia & connexa, ut moraliter & quoad usus humanos ferè pro eodem reputentur; licet enim honor non sit fama, est tamen famæ seu bonæ existimationis de proximo testificatio. 4. Excusat

libera condonatio infamati; cum enim sit Dominus suæ famæ, ejus læsionem remittere potest, sufficit autem remissio tacita vel prudenter præsumpta ex hoc, quòd credatur remissurus, si rogaretur, aut malit rem dissimulari, quàm ejus memoriam

refricari ; excipe nisi remissio cedat in præjudicium religionis , familiæ, vel aliorum, qui ex ejus infamia infamati sunt ; tunc enim his invitis obligatio revocandi remitti non potest , quia & ipsis facta est injuria. 5.

14. Excusat *reciproca infamatio*, dum alter te infamavit & famam restituere recusat. *Sor. Molina. Less. Dian. Sylvius 2.2.9.62.a.2. Dicast. d. 12. n.246. Laym. n. 5. contra Tann. Nav. Lugo n. 44. Sporer à n. 117. Ratio est*, quòd quidem non liceat infamiam compensare , infamantem visissim infamando , quia non licet reddere *malum pro malo, nec maledictum pro maledicto*, 1. Pet. 3. postquam tamen sic fecisti , modò injuria utriusque sit æqualis , non teneris alteri restituere , jura enim sunt paria , & tu non habes minus jus ad tuam famam , quàm alter ad suam ; si ergo alter tuam restituere nolit sibi imputer , nec rationabiliter invitus esse potest , quòd nec tu restituas , & paria crimina compensatione mutuâ delentur. *C. tua fraternitas de adult. Dices 1.* compensatio tantùm habet locum , quando per eam restituitur æqualitas , seu recuperatur id quod ablatum est , ut si mihi debeas centum aureos , & ego à te surripiam totidem ; sed per hoc quod non restituo alienam famam non recuperò meam , ut patet ; nam ex hoc quòd alterum dicam esse latronem , ego non credor innocens ab adulterio , quod alter mihi imposuit. 2. Quando ad me indemnificandum licet alienam rem retinere,

etiam licet eam surripere , ut clarum est in debito pecuniario , sed non licet surripere famam alienam , si quis meam restituere nolit , ergo nec licet eam tunc retinere seu non restituere. 2.

Non est hic propriè compensatio , quâ ipsa res vel ejus æquivalens recuperetur , ut malè supponunt adv. hæc enim non in famâ sed tantùm in rebus pretio æstimabilibus locum habet , ut si pro equo ablato clam surripiatur similis equus vel ejus pretium ; sed solùm est suspensio seu justa dilatio solutionis , usque dum alter vicissim solvat quod debet , potest autem esse justa causa differendi solutionem , etsi non sit justa causa auferendi rem alienam , ut manifestum est in necessitate gravi , vel in periculo gravis damni , in quibus debitor solutionem differre non autem alienum auferre potest ; item si quis meas malitiosè ædes exussit , oculum excussit , non licet quidem vicissim alterius ædes incendere , oculum excutere , quia hoc non esset suum damnum reparare , sed alteri damnum inferre & se ipsum vindicare ; postquam tamen ædes exussi , oculum excussi , justè differo reparationem damni , usque dum alter vicissim mihi reparationem offerat ; ergo à pari , etsi non liceat infamantem mutuò infamare , postquam tamen infamavi , licet restitutionem famæ differo usque dum alter pariter meam restituat , quod si *Lugo & Sporer l. c.* bene ponderassent , hanc sententiam non tantùm ex autoritate sed & ex rationibus

bus

- bus intrinsecis dixissent probabilem, imò probabilissimam, & mihi omnino veram. *Sed quares, an saltem per modum defensionis liceat infamantem reciprocè infamare?* R. Pro reparandâ famâ jam læsâ id non licere, licet tamen pro avertendõ damno futuro & imminente; sic licet aperio occultum crimen falsi accusatoris vel testis ad enervandam eorum fidem; utor enim jure meo, quod habeo ad probandam meam innocentiam, & si liceat occultum proximi crimen aperire pro tuendâ famâ & vitâ proximi innocentis, imò & ad habendum à viro gravi solatium, ut docet *S. Thom.*
16. cur non pro tuenda fama & vita propria: nunquam tamen licet falsum crimen iniquo accusatori vel testi affingere etiam ad evitandam mortem vel extremam infamiam, ut certum ex prop. 43. & 44. ab Inn. XI. damnatis, quas exhibui *Cas. 38. n. 5.* nam id foret mendacium in re gravitum contra justitiam publicam, quia judex quantum est in se inducitur ad puniendum Innocentem & testes ad perjurium, tum contra justitiam privatam, quia quilibet habet jus, ne fal-

so crimine infametur, sicut habet jus ne à privato occidatur. *Dices cum Lugo & Tamb.* si dolo vel mendacio defendam me contra injustum aggressorem, v. g. facio eum retro respicere, in foveam cadere &c. tantum pecco venialiter peccato mendacii, non autem contra justitiam, quia habeo jus defendendi vitam, ergo si mendacio injustum aggressorem meæ famæ & vitæ privem suâ famâ, tantum pecco venialiter peccato mendacii; si enim non est injustitia per mendacium defendere vitam, minus erit in casu posito per mendacium defendere famam simul & vitam. R. N. C. nam imprimis id injustum est in judicio, quia læditur justitia publica, extra judicium verò impingere falsum crimen non est medium necessarium & certò efficax pro recuperandâ famâ, potes enim deficere in probatione, & adversarius potest per veros testes aliaque indicia tua dicta elidere; e contra occisio injusti aggressoris est medium necessarium & certum conservandæ vitæ, ut supponitur.

CASUS XLV.

De circumstantiis restitutionis, & in specie cui, quo tempore & loco restitutio fieri debeat?

Y Sides multa iniquè congeffit, dubitat an & qualiter reneatur restituere. 1. Quia Dominus res suâ creditur ab-usurus. 2. Quia Dominus rei est defunctus. 3. Quia res alteri erat oppignorata vel vendita. 4. & 5. Aliqua furi reddidit, à quo emerat. 6. Pleraque acquisivit usurâ, iniquo pondere, vel mensurâ & ignorat à quibus. 7. *Alia*